

POSTANOWIENIE

Dnia 8 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa D. C.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w K. Oddziałowi R.
o ustalenie zdarzenia jako wypadku przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 września 2022 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Rybniku
z dnia 27 września 2021 r., sygn. akt IV Pa 49/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej P. Spółki Akcyjnej w K. Oddziału R.
na rzecz powódki D. C. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści
złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Rybniku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 27 września 2021 r., IV Pa 49/21, po rozpoznaniu apelacji powódki D. C. w sprawie przeciwko P. S.A. w K. Oddział R. o ustalenie zdarzenia jako wypadek przy pracy, zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Jastrzębiu Zdroju z 29 kwietnia 2021 r., IV P 216/17, w punkcie 1. w ten sposób, że ustalił, iż zdarzenie z dnia 18 kwietnia 2017 r. na skutek którego powódka doznała reaktywnego epizodu depresji stanowi wypadek przy pracy w warunkach nie pozbawiających powódki prawa do świadczeń powypadkowych oraz orzekł o kosztach procesu.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Uzasadniając powyższe wskazał na potrzebę wykładni art. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, budzącego w jego ocenie poważne wątpliwości i wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie interpretacji pojęcia cechy nagłości i ustalenia kiedy mamy do czynienia z wystąpieniem tej cechy, stanowiącej jedną z przesłanek uznania zdarzenia za wypadek przy pracy w kontekście ustalenia, czy ze zdarzeniem (skutkującym powstaniem urazu) posiadającym cechę nagłości mamy do czynienia w sytuacji, gdy przebiega w czasie nie dłuższym niż trwanie jednego dnia pracy, czy też zdarzeniem nagłym stanowiącym przyczynę wypadku może być ciąg zdarzeń na dłuższej przestrzeni czasu, z których jedno z nich stanowiło jeden z elementów ciągu zdarzeń, a które dopiero jako całość doprowadziły do ujawnienia się urazu w postaci wystąpienia u powódki reaktywnego epizodu depresyjnego. Sformułował również istotne zagadnienie prawne, polegające na zbadaniu i ustaleniu, czy ze zdarzeniem o charakterze nagłym mamy do czynienia w sytuacji gdy do urazu doprowadził ciąg zdarzeń związanych z napiętą i stresogenną sytuacją w pracy, które dopiero jako całość doprowadziły do ujawnienia się urazu, czy też wystarczy dla uznania wystąpienia przesłanki nagłości, iż składające się na ten ciąg jedno ze zdarzeń stało się współprzyczyną sprawczą powstałego urazu. Dodatkowo wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd drugiej instancji w sposób niewłaściwy połączył i utożsamił przesłankę nagłości zdarzenia z przesłanką przyczyny zewnętrznej, pomimo, iż są one dwiema całkowicie odmiennymi elementami wypadku przy pracy. W ocenie skarżącego skarga jest oczywiście uzasadniona również z uwagi na błędne stwierdzenie Sądu drugiej instancji, że uraz psychiczny u powódki powstał w wyniku konkretnego zdarzenia z dnia 18 kwietnia 2017 r., pomijając treść wydanej w sprawie opinii lekarza psychiatry z której wynikało, iż czynnikiem sprawczym urazu była zarówno ogólnie napięta sytuacja w miejscu pracy, a także zdarzenie z dnia 18 kwietnia 2017 r., a więc stwierdzony u powódki uraz psychiczny był wynikiem ciągu zdarzeń na dłuższej przestrzeni czasowej, co miało wpływ na wynik sprawy, a także pomijając fakt

wcześniejszego (przed zdarzeniem) leczenia się powódki na schorzenia o charakterze psychicznym, oraz błędne przyjęcie, że zdarzenie jakie miało miejsce w dniu 18 kwietnia 2017 r. pomiędzy powódką a inną pracownicą stanowiło czynnik zewnętrzny (przyczynę zewnętrzną) wypadku pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów

prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Wreszcie co do przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy

wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu. Regulacja z art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej nie jest nowa w systemie prawa i ma już swoje orzecznictwo oraz opracowania w doktrynie i piśmiennictwie. Nie zmieniła się prawna konstrukcja wypadku przy pracy w zakresie "przyczyny zewnętrznej" wypadku. Skarżąca we wniosku wskazuje na potrzebę wykładni ze względu na rozbieżności w orzecznictwie. Wielość orzeczeń dotyczących przyczyny zewnętrznej wypadku przy pracy nie wystarcza do stwierdzenia rozbieżności w orzecznictwie sądów. Różne stany faktyczne wyostrzają wykładnię i jednocześnie tłumaczą wielość orzeczeń. W aspekcie przesłanki podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. należy ocenić, czy rozbieżność występuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do wykładni "przyczyny zewnętrznej" wypadku przy pracy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wypowiedane są poglądy, że nadmierny wysiłek (stres) powinien być oceniany przy uwzględnieniu indywidualnych właściwości pracownika (aktualnego stanu zdrowia, sprawności ustroju) i

okoliczności, w jakich wykonywana jest praca. Dopuszcza się więc, że codzienne nawet czynności wykonywane w normalnych warunkach przez pracownika o zmniejszonej sprawności, czy to na skutek choroby, czy też w wyniku postępujących z wiekiem zmian w organizmie, mogą być - w zależności od całokształtu okoliczności - uznane za podjęte przy użyciu nadmiernego dla tego pracownika wysiłku (np. wyroki Sądu Najwyższego z 9 lipca 1991 r., II PRN 3/91, OSP 1992 nr 11-12, poz. 263 z glosą I. Jędrasik-Jankowskiej; z 8 listopada 1994 r., II PRN 7/94, OSNAPiUS 1995 nr 9, poz. 108; z 5 lutego 1997 r., II UKN 85/96, OSNAPiUS 1997 nr 19, poz. 386; z 21 maja 1997 r., II UKN 130/97, OSNAPiUS 1998 nr 7, poz. 219 i z 15 czerwca 1999 r., II UKN 2/99, OSNAPiUS 2000 nr 17, poz. 663; z 29 października 1997 r., II UKN 304/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 464 i z 22 listopada 2000 r., II UKN 63/00, OSNAPiUS 2002 nr 13, poz. 316). Musi jednak wystąpić szczególna (nadzwyczajna) okoliczność w przebiegu pracy, aby dany uraz mógł być uznany za skutek przyczyny zewnętrznej. "Sama praca" nie może stanowić zewnętrznej przyczyny w rozumieniu definicji wypadku przy pracy, ale może nią być dopiero określona nadzwyczajna sytuacja związana z tą pracą, która staje się współdziałającą przyczyną zewnętrzną (wyrok z dnia 28 marca 2001 r., II UKN 283/00, OSNAPiUS 2002 nr 22, poz. 555).

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że przyczyną silnego wzburzenia emocjonalnego powódki, wskutek którego była hospitalizowana, była kłótnia z inną pracownicą. Zatem wystąpiła określona nadzwyczajna sytuacja związana z pracą.

Wobec niewykazania istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 98 k.p.c.

[as]